

KNOWLEDGE MANAGEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY

Максютенко І. Є., к.е.н., викладач
Київський професійний коледж «Синергія»
м. Київ, Україна

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-194-7-28>

ВИМОГИ ДО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі розвитку економіки суспільство переходить в еру сьомого технологічного укладу, основною відмінністю якого від попередніх: промислової революції, еволюції розвитку транспорту, розвитку електричної енергії, розвитку альтернативних джерел енергетики, мікроелектронної промисловості та нанотехнологій – є впровадження в процес виробництва людської свідомості. Саме в цьому сьомому технологічному укладі людська свідомість буде основною продуктивною силою, яка орієнтована на подальший розвиток суспільства. Технології такого типу носять назву когнітивних (від англ. Conscious – свідомість).

На сучасному етапі процес виробництва кінцевого продукту не потребує прямої участі людської свідомості, тобто зараз людина використовує м'язове зусилля для запуску роботи механізмів або при використанні засобів праці. Сьомий технологічний уклад передбачає більш активне використання правої півкулі головного мозку, йому властива плідна робота думки, яка і спричиняє за собою в

подальшому створення кінцевого продукту без залучення будь-яких засобів праці, ресурсів і часу. Такий результат досягається завдяки творчому креативному підходу до вирішення логічних аналітичних завдань.

Діюча на сучасному етапі в Україні програма «Цифрових трансформацій», формує нові виклики до підготовки фахівців майбутнього [5]. Тут необхідно зазначити, що перший та другий етапи програми вже успішно реалізовані, а от третій етап передбачає реалізацію ідей цифрової економіки. Саме цифрова економіка сприятиме тому, що зникнуть і виникнуть нові змісти професій і робіт.

Отже, очікувати зникнення можна: 1) в професіях, навички для яких формуються на первинному етапі навчання та в подальшому не вдосконалюються; 2) рутинної праці; 3) роботи або операцій, що не передбачають прийняття рішення працівником, а отже відсутність у нього відповідальності; 4) в чіткому розподілу між особистим та робочим часом.

Новими професіями, що виникатимуть можуть бути: 1) такі, назви яких, ще не існує; 2) роботи з налаштування й навчання складних систем; 3) горизонтальні команди однодумців, що працюють над спільними проєктами; 4) робочі місця у віртуальній реальності; 5) необхідність об'єднання професійної та творчої діяльності для виконання робіт й отримання результату.

Як видно з наведених характеристик нових робіт, для їх виконання забезпечення працівників робочими місцями не обов'язково, таки роботи можуть виконуватися дистанційно. Отже, виникатиме й новий характер взаємовідносин між роботодавцем та працівником – так званий цифровий ринок. Тут цифрова зайнятість може здійснюватися у наступних формах фріланс (здійснення трудової діяльності віддалено,

як правило, із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних технологій) та аутсорсинг – виконання необхідних задач за умов залучення зовнішніх ресурсів [4].

Зрозуміло, що у кожній з наведених форм є свої переваги й недоліки як для роботодавця, так і для працівника. Крім того, що суттєво з економічної точки зору, різним чином відбувається оплата праці та оцінка відповідності якості виконаних робіт.

Крім того, буде спостерігатися не лише виникнення нових професій, але й формування нових сфер діяльності. До таких сфер можна віднести [3]:

1. Креативна економка, де основним фактором виробництва буде виступати людська уява і здатність створювати нове.

2. Кібереконіміка, що буде заснована на створенні цінностей всередині цифрового світу.

3. Людино-орієнтовані сервіси, передумови виникнення яких пов'язані з переходом значної частини спілкування у віртуальне середовище, саме тут посилюється потреба в людському контакті, у взаємодії з людиною. Цінність даних сервісів обумовлена ще й тим, що сфера послуг активно збільшується й складає вже на сьогодні більше 75% ВВП країн світу. По-друге, дані сервіси дають можливості для створення комунікацій для налагодження подальших ділових зв'язків.

4. Новий технологічний сектор пов'язаний з використанням штучного інтелекту в медицині, робототехніці, нейротехнологіях, біотехнологіях.

5. Екологічна сфера, що набуває актуальності в умовах погіршення стану навколишнього середовища та постійних загроз виникнення пандемії.

На основі сучасних вимог роботодавців можна виділити набір компетенцій та «базових навичок», які будуть потрібні у будь-якій сфері діяльності людини.

1. Концентрація та управління увагою, що сприятиме зменшенню інформаційного навантаження та дозволить керувати складною технікою.

2. Емоційна грамотність – допомагає вберегти особистість та сприяє її взаємодії з іншими за допомогою емоцій, емпатії та співчуття.

3. Цифрова грамотність допомагає працювати у цифровому середовищі, наприклад, AR, VR, вона буде настільки ж затребувана, як уміння писати та читати.

4. Творчість, креативність допомагає мислити нестандартно, створювати нове за умов автоматизації рутинної роботи.

5. Екологічний мислення допомагає зрозуміти зв'язність світу, сприймати свою діяльність у контексті всієї екосистеми, підтримувати еволюційні процеси.

6. Кроскультурність допомагає подолати розрив поколінь, зрозуміти інші культури та субкультури, порозумітися з ними.

7. Здатність до навчання/самонавчання допомагає вчитися протягом усього життя і самостійно освоювати навички в світі, що швидко змінюється.

Майбутні вимоги до фахівців вимагають перейти від утилітарної індустріальної освіти до інтегральної освітньої парадигми. Традиційна парадигма жорстко виділяла освіту з інших сфер життя і охоплювала лише учнів, щоб підготувати їх до майбутнього життя. Нова парадигма безперервна – вона передбачає навчання всім людям протягом усього життя. Така система освіти орієнтується не тільки на передачу знань

та розвиток навичок, а й на підтримку становлення людини як повноцінного автора у всіх сферах свого життя [1].

1. Контекстні/вузькоспеціалізовані – навички, що розвиваються та застосовуються в конкретному контексті.

2. Кросконтекстуальні – навички, які люди застосовують у ширших сферах суспільної чи особистої діяльності: читання, тайм-менеджмент, навички роботи в команді.

3. Метанавички – режими управління об'єктами в свідомості або фізичному світі, близькі до теорії Говарда Гарднера про «множинний інтелект» [2]. Відповідно до теорії, людина має кілька незалежних здібностей інтелекту. Здібності розкриваються у вирішенні особливих завдань різних сфер та дисциплін.

4. «Екзистенційні» – навички, які універсально застосовуються протягом усього життя у різних життєвих контекстах особистості. Наприклад, сила волі – здатність ставити цілі їх досягати, усвідомленість – самосвідомість та здатність до саморефлексії, саморозвиток – здатність вчитися, розучуватися та переучуватися.

При цьому набуті навички можуть формуватися в залежності від їх складності від місяця до всього життя, але й мають здатність залишатися активними такий же відповідний час.

У даному випадку основними вимогами до навчального процесу стануть: 1) наявність емоційного інтелекту або здатність до його формування в ході навчання; 2) інформаційна гігієна; 3) вміння керувати увагою; 4) визначення власної стратегії навчання; 5) екологічне мислення; 6) креативність; 7) здатність до вирішення нестандартних задач.

Література:

1. Браун П., Редігер Г., Макденіел М. Засіло в голові. Наука успішного навчання. Київ : Наш формат, 2019. С. 172.
2. Гарднер Г. «Множинний інтелект»: як зрозуміти свою дитину. Дев'ять видів інтелекту за Гарднером, їх особливості та професійні перспективи. *Розвиток дитини*. 2021
3. Міністерство цифрової трансформації України. Державне підприємство «ДІЯ». URL: <https://ca.informjust.ua> ; Портал «Цифрова держава Дія». URL: <https://plan2.diiia.gov.ua>
4. Мінцифра запускає соціальну рекламу про проєкт Дія. Цифрова освіта. – Міністерство цифрової трансформації України, 17 лютого 2020 р. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-zapuskae-sotsialnu-reklamu-pro-proekt-diya-tsifrova-osvita>
5. Розвиток української ІТ-індустрії. Аналітичний звіт. – Асоціація «ІТ Ukraine», жовтень 2018 р. URL: https://ko.com.ua/files/u125/Ukrainian_IT_Industry_Report_UKR.pdf